

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

Milde visie op leven in Armeens dorp; Mistflarden en dansende stofjes

The Lost Paradise (Korsvats dracht). Regie: David Safarian.
Met: Jana Drus, Karen Dsjanibekian, Gevork Tovmassian.
In het voorprogramma: Memorias sin batallas y otros
muertos. Regie: Nathalie Alonso Casale. In: Amsterdam,
Rialto; Utrecht, 't Hoogt.

 Hans Beerekamp 29 september 1993

 Leestijd 2 minuten

Het Filmfestival Rotterdam en de verwante distributeur IAF/NFM hebben al sinds jaren de Armeense en Georgische cinema in de armen gesloten. Met name in Armenië worden nogal wat films gemaakt die een verbijsterende schoonheid paren aan een in onze ogen moeilijk te verteren ideologie: verbondenheid met de aarde, met de geesten van lang verdwenen voorouders en vooral een nationalistische behoefte aan wraak voor de vernederingen die het Armeense volk in de loop van de geschiedenis heeft moeten ondergaan.

De in ballingschap levende Don Askarian, van wie volgende maand Avetik in de filmtheaters verschijnt, doet zich zelfs gelden als een gevaarlijke fanaticus, wiens poëtische films zo dienst zouden kunnen doen als kunstzinnige inspiratie voor een oorlog met de Turken, die, zoals bekend, in 1915 een bloedbad aanrichtten onder de Armeense bevolking.

Regisseur David Safarian lijkt een milder man, te oordelen naar zijn in december 1988, tijdens een aardbeving en de komst van een stroom vluchtelingen uit Nagorny-Karabach, in een Armeens bergdorp gedraaide film *The Lost Paradise* (Korsvats dracht). Het eenvoudige leven van de boeren op de helling van de heilige berg Ararat en de eeuwige pracht van de natuur lijken hem meer te interesseren dan de metafysische rechtvaardiging van een vendetta. Toch wordt ook in *The Lost Paradise* herhaaldelijk gerefereerd aan het feit dat het geportretteerde dorp de herbouwde 'schaduw' is van een door de Turken vernietigd gelijknamig dorp aan de andere kant van de berg, in het nu Turkse 'West-Armenië'. Met die gedachte valt bijna niet te leven, zodat aan het einde van de film de dorpelingen als een soort zombies (misschien bevinden zich wat geesten in hun midden) de flanken van de Ararat beklimmen, richting 'bezet gebied'.

Men kan zich natuurlijk eenvoudigweg overgeven aan de schoonheid van dit verloren paradijs, aan de merkwaardige spelingen van het zonlicht, de mistflarden, de dansende stofjes en de majestueus-simpele architectuur van het dorpskerkje. Dan negeert men echter de gevaarlijke lading van deze esthetiek in de met dynamiet volgestouwde Kaukasus.

Gezond tegenwicht biedt de in het voorprogramma vertoonde korte film *Memorias sin batallas y otros muertos*, waarvoor de Nederlandse regisseuse Nathalie Alonso Casale vorig jaar de Tuschinski Award ontving als maakster van de beste eindexamenfilm van de Nederlandse Film- en Televisieacademie. Ook Alonso Casale bezoekt het wondermooie en ruige landschap van haar voorouders, in de Spaanse regio Aragon, maar ontmythologiseert daar juist de legenden van de Spaanse Burgeroorlog. De geesten van gefusilleerde familieleden komen terug om te waarschuwen voor de ideologische drogredenen van hun politieke erfgenamen. Een oorlog verdraagt geen simpele tegenstelling tussen de goeden en de slechten; elke oorlog kent wreedheden, die gemotiveerd worden door de politiek, maar vaak slechts bloeddorst als inspiratie hebben. Het is een met gevoel voor humor gedebiteerde, beschaafde relativering, die we in een film uit de Kaukasus nog niet zo snel zullen tegen komen.